

LUONNOS

Sote-uudistuksen ABC

Selkoa sotesta –webinaari 17.8.2021

Kari Hakari
Osastopäällikkö, STM

Sote-uudistuksen tavoitteet

- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveystalvet sekä pelastustoimen talvet kaikille suomalaisille
- parantaa palveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta erityisesti perustasolla
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua
- parantaa turvallisuutta

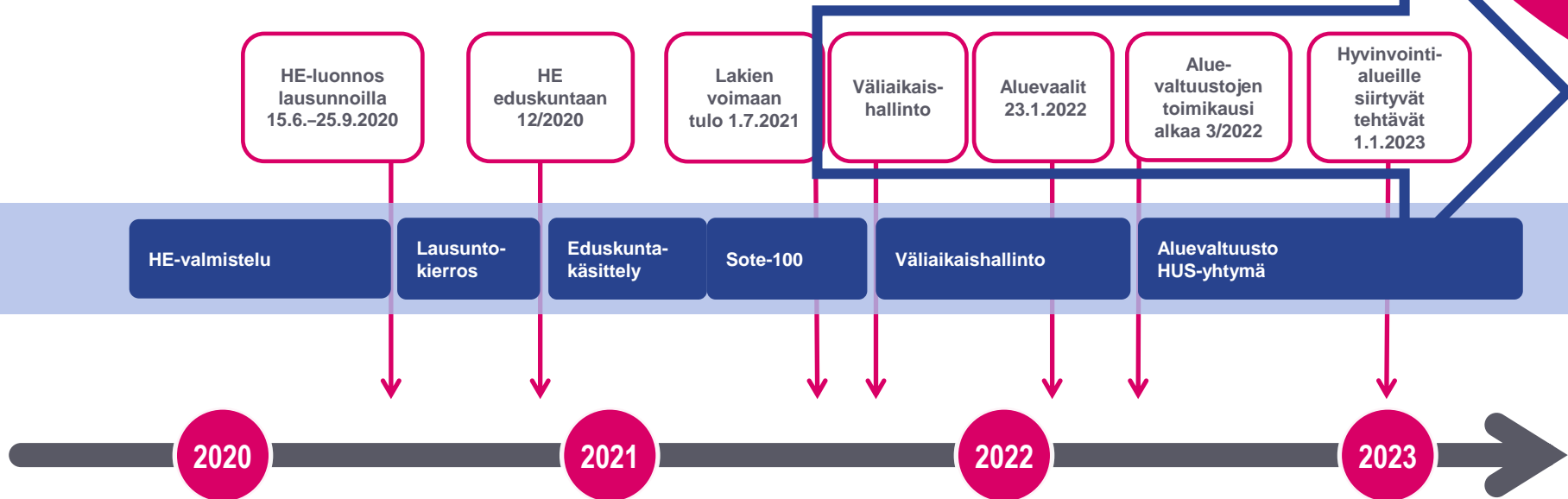

Sote-uudistuksen kulku

- Hallitus antoi esityksen sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä eduskunnalle 8. joulukuuta 2020.
- Sosiaali- ja terveysvaliokunta antoi mietinnön saatuaan lausunnot perustuslakivaliokunnalta, valtiovarainvaliokunnalta, hallintovaliokunnalta, lakivaliokunnalta, sivistysvaliokunnalta, talousvaliokunnalta ja työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalta.
- Eduskunta hyväksyi hyvinvointialueiden perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön 23.6.2021.
- Lait tulivat voimaan porrastetusti 1.7.2021 alkaen.
- Uudistuksen toimeenpano käynnistyi välittömästi tämän jälkeen.

Sote-uudistuksen aikataulu 2020–2022

Palvelujen
kehittäminen

Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman kehittämishankkeet 2020–2022

Rakenneuudistusta koskevat kehittämishankkeet 2020–2021

Muut kehittämishankkeet 2020–2022

Sote-uudistuksen painopisteet

Ihmislähtöiset palvelut

Palveluja kehitetään niin, että pääset yhdellä yhteydenotolla oikeaan palveluun.

Toimivat ja yhteensovitetut palvelut

Palvelut yhdenvertaisesti kaikille

Painotus ehkäisevään ja ennakoivaan työhön

Osallisuus

Päätöksenteko säilyy lähelläsi. Palveluja uudistetaan yhteistyössä asukkaiden kanssa

Parempaa laatua ja vaikuttavuutta

Hyvinvointialue

Kustannusten nousu hallintaan

Vastuu hyvinvointialueille

Sama toimija vastaa siitä, että saat tarvitsemasi sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelma

- Uudistusta tuetaan valtionavustuksilla.
- Hallitusohjelman mukaista Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -ohjelmaa toteuttavat hyvinvointialueiden hankekokonaisuudet.
- Täydentävä valtionavustushaku vuosille 2021–2023 käynnistyy tänään 16.8.2021.
- Elokuun aikana julkaistaan ensimmäinen hankkeiden arviointiraportti.

Nopeasti hoitoon

- Poistetaan jono ovelta ja madalletaan kynnystä
- Tilanne on jo alkanut parantua

Uusi rakenne

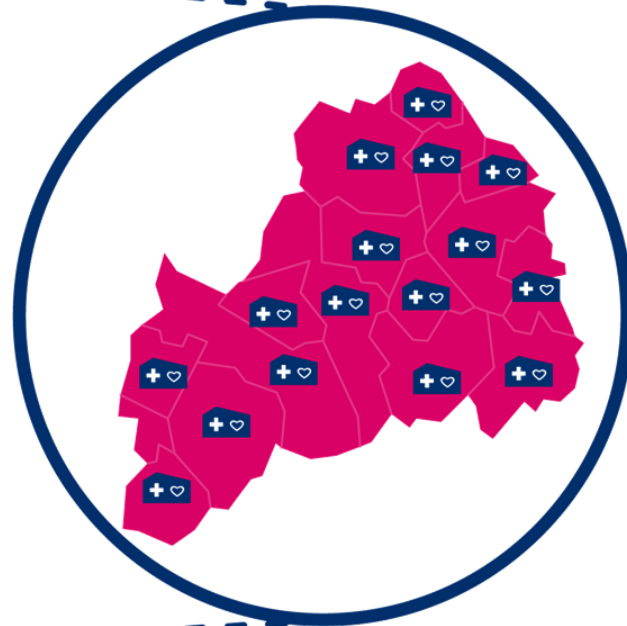

Sote-uudistus

Hyvinvointialue: yksi päätöksenteko, johto ja rahoitus

Hyvinvointialue

- Perus- ja erityistason palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuu yhdellä järjestäjällä
- Yksi järjestäjä mahdollistaa toiminnallisen integraation ja toiminnalliset uudistukset
- Järjestäjällä vastuu palvelujen yhteensovittamisesta ja palvelukokonaisuuksista
- Mahdollisuus kohdentaa voimavarat tasaisesti
- Pelastustoimi on soten kanssa rinnakkainen, itsenäinen toimiala

Uusi hyvinvointialuerakenne 1.1.2023

Rakenne nyt

195

22

195 sosiaali- ja terveydenhuollon
organisaatiota
+ 22 pelastuslaitosta

Uusi rakenne

22+1

22 sosiaali- ja terveydenhuollon
sekä pelastustoimen järjestäjää
+ HUS

Hyvinvointialueiden hallinto

- Hyvinvointialueen tehtävänä on sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestäminen.
- Hyvinvointialueet ovat julkisoikeudellisia yhteisöjä, joilla on alueellaan itsehallinto.
- Hyvinvointialueen ylin päättävä toimielin on vaaleilla valittava aluevaltuusto. Valtuusto päättää tarkemman organisaatorakenteen.
- Muut lakisääteiset toimielimet ovat aluehallitus, tarkastuslautakunta sekä kansalliskielilautakunta ja saamen kielen lautakunnat.
 - Laissa hyvinvointialueesta säädetään hyvinvointialueiden hallinnon ja talouden hoidosta ja tarkastuksesta sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamiskeinoista.
 - Sääntely on pitkälti yhdenmukainen kuntalain kanssa. Poikkeuksia mm. rajattu yleinen toimivalta, investointiohjaus, lainanottovaltuusmenettely, toimitila- ja kiinteistöhallinnon osaamiskeskus ja valtionalouden tarkastusviraston tarkastusoikeus.

Aluevaltuuston tehtävät

- Hyvinvointialueella on aluevaltuusto, joka vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen päätösvaltaa.
- Valtuuston tehtävänä on muun muassa päättää:
 - Hyvinvointialuestrategiasta
 - hyvinvointialueen hallintosäännöstä*
 - hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta
 - omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta
 - liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista
 - varallisuuden hoidon sekä rahoitus- ja sijoitustoiminnan perusteista
 - sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista
 - palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämismääräysten perusteista
 - takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta
 - jäsenten valitsemisesta toimielimiin
 - taloudellisten etuuksien perusteista
 - hyvinvointialueen tilintarkastajien valitsemisesta
 - tilivelvollisten nimeämisestä
 - hyvinvointialueen tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta muista aluevaltuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista

Hyvinvointialueen järjestämisvastuu

Sote-uudistus

Peruslähtökohdat

- Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille
 - Sairaanhoidopiirit ja erityishuoltopiirit (myös Kärkulla) puretaan
 - Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut siirtyvät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle
 - Ympäristöterveydenhuollon järjestämisvastuu jää kunnille, mutta niillä alueilla, joilla on siirretty/siirretään ympäristöterveydenhuollon tehtävät osaksi sotea on mahdollisuus jatkaa toimintaa hyvinvointialueiden kanssa tehtävän sopimuksen perusteella
 - Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on hyvinvointialueiden lisäksi myös kuntien tehtävänä
- Sote-järjestämislakia sovelletaan hyvinvointialueisiin, joihin rinnastetaan myös Helsingin kaupunki sekä tietyiltä osin HUS-yhtymä
 - Sote-järjestämislaissa säädetään rakenteista ja järjestämisvastuusta, sisältölaeissa palveluista

Hyvinvointialueen järjestämisvastuu

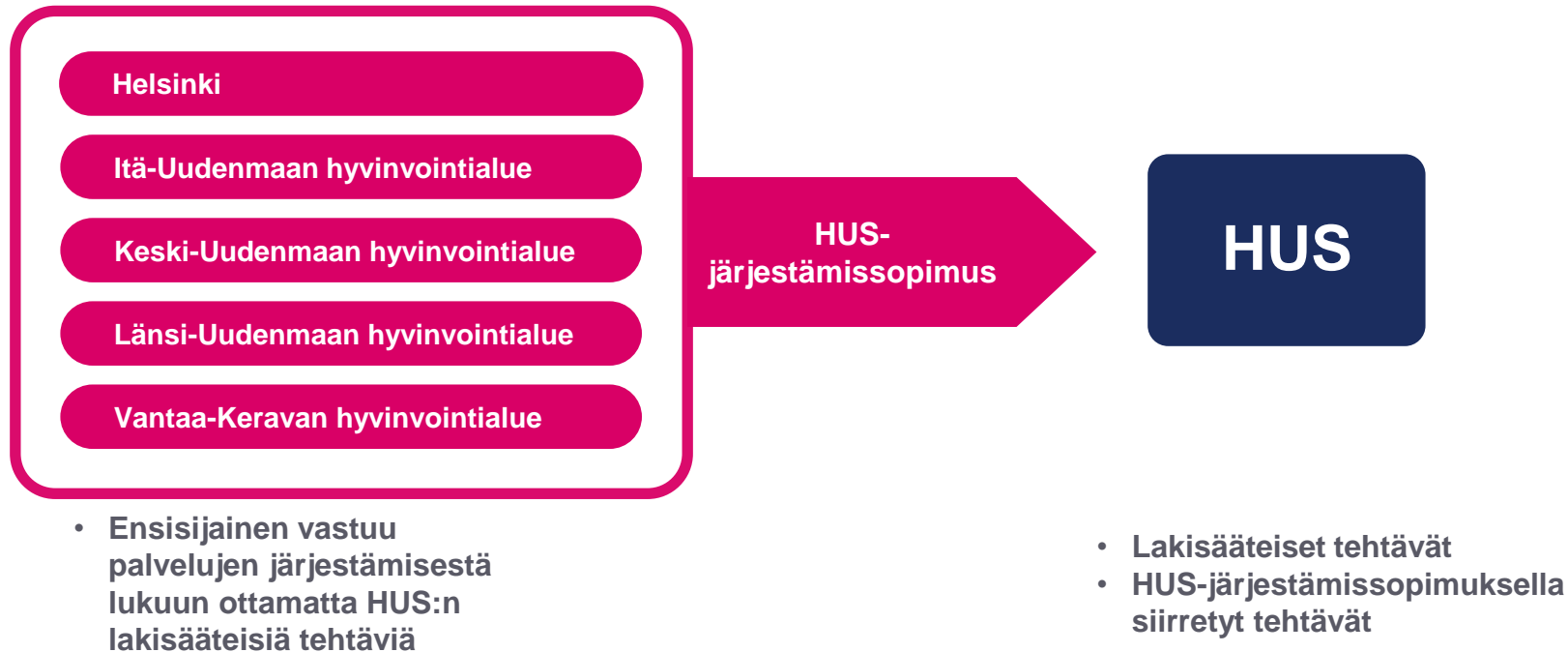
Järjestämisvastuuseen sisältyy

- vastuu lakisääteisistä tehtävistä
- päätöksenteko sote-palvelujen yhdenvertaisesta saatavuudesta, palvelujen tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä ja tuottamistavoista
- vastuu asiakkaan palvelujen yhteensovittamisesta eri toimijoiden kesken
- tuottamisen valvonta
- viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttäminen (julkisen vallan käyttö)
- vastuu palvelujen lisäksi mm. ennaltaehkäisevästä sosiaali- ja terveydenhuollosta, koulutus- ja tutkimustoiminnasta, poikkeusoloihin ja häiriötilanteisiin varautumisesta sekä huoltovarmuudesta

Hyvinvointialueella oltava

- riittävä osaaminen, toimintakyky ja valmius vastata sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä niin, että alue pystyy huolehtimaan asukkaidensa palvelutarpeen mukaisesta sosiaali- ja terveystalouden palvelujen saatavuudesta kaikissa tilanteissa
- palveluksessaan toiminnan edellyttämä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöstö ja muu henkilöstö
- hallinnassaan asianmukaiset toimitilat, toimintavälineet ja muut tarvittavat toimintaedellytykset
- järjestämisvastuunsa toteuttamisen edellyttämä riittävä oma palveluntuotanto

Järjestämisvastuu Uudellamaalla

Hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimet

- Aluevaltuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksista ja menetelmistä.
- Hyvinvointialueelle asetetaan
 - nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä
 - vanhusneuvosto
 - vammaisneuvosto
- Aluehallituksen on huolehdittava vaikuttamistoimielinten toimintaedellytyksistä
 - Mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä palveluiden kannalta
 - Vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella

Osallistumis- ja vaikutusmahdollisuudet

- Asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan.
- Osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää
 - järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja
 - selvittämällä asukkaiden ja hyvinvointialueen palvelujen käyttäjien mielipiteitä ennen päätöksentekoa
 - valitsemalla palvelujen käyttäjien edustajia hyvinvointialueen toimielimiin
 - kehittämällä palveluja yhdessä palvelujen käyttäjien kanssa
 - järjestämällä mahdollisuuksia osallistua hyvinvointialueen talouden suunnitteluun
 - tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

Valtion ohjaus

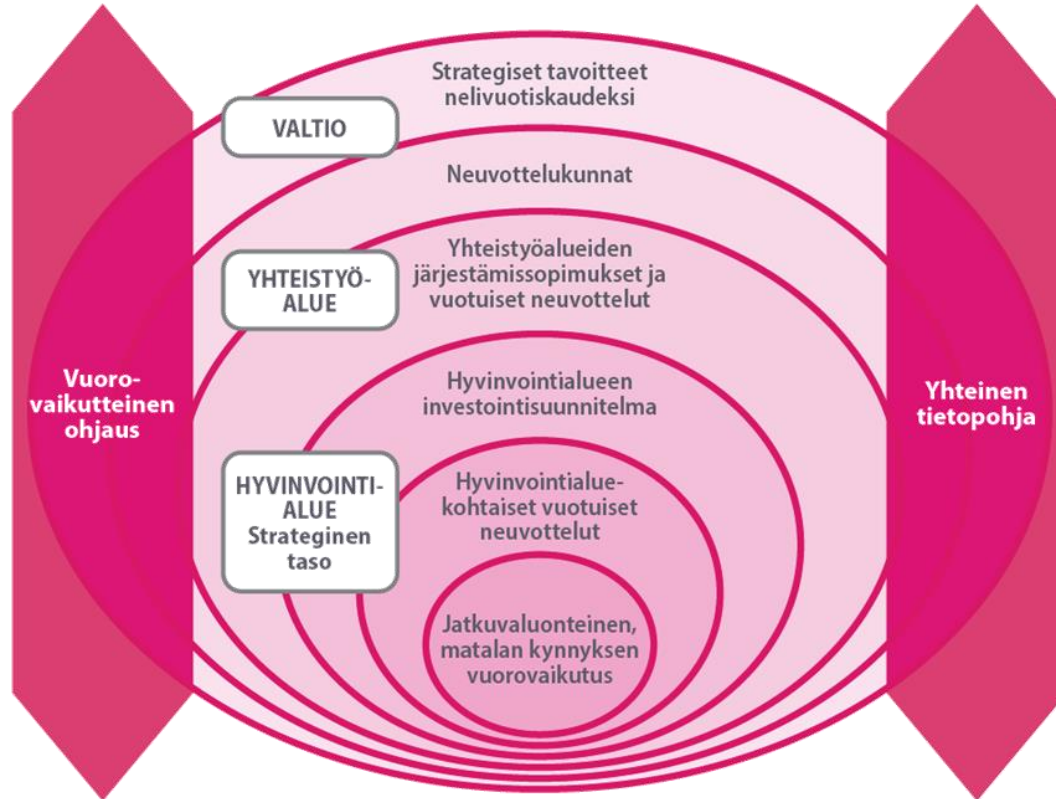

Sote-uudistus

Strateginen valtion ohjaus

- Valtion ohjaus on strategisen tason ohjausta, joka keskittyy hyvinvointialueen järjestämistehtäviin.
- Ohjauksella ei puututa yksityiskohtaisesti tai velvoittavasti hyvinvointialueen tehtäviin ja palvelutuotantoon.
- Ohjaus koostuu mm. hyvinvointialueen vuotuisista ohjausneuvotteluista, YTA-alueen yhteistyösopimuksesta ja investointien ohjausmenettelystä.
- Hyvinvointialueen ohjausneuvottelut
 - Neuvottelut keskittyvät hyvinvointialueen järjestämistehtäviin.
 - Ministeriöt voivat antaa hyvinvointialueille toimenpidesuosituksia.
- Yhteistoiminta-alueen (YTA) yhteistyösopimus
 - Valtioneuvosto voi päättää sopimuksesta ja sen sisällöstä, jos hyvinvointialueet eivät pääse siitä sopimukseen tai sopimus ei sisällöltään turvaa hyvinvointialueen lakisääteisten sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien toteutumista tai kustannusvaikuttavuutta.

Hyvinvointialueet ja sosiaali- ja terveydenhuollon strateginen ohjaus

Uudistuksen toimeenpano

Sote-uudistus

Toimeenpano on jo käynnissä

- Varsinainen toimeenpano aloitettiin heti lakien voimaantulon jälkeen, vapaaehtoista valmistelua alueilla on tehty jo aiemmin
- Toimeenpanon tavoitteena on varmistaa, että muodostuvien hyvinvointialueiden kaikki keskeiset toiminnot ja palvelut toimivat asiakkaiden ja henkilöstön kannalta häiriöttä uudistuksen tullessa voimaan
- Toimeenpanolla huolehditaan:
 - Välttämättömien hallintorakenteiden perustamisesta, jotta hyvinvointialueet voivat käynnistää toimintansa
 - Välttämättömien johtamisjärjestelmien rakentamisesta sekä henkilöstön osaamisen, tietotaidon ja turvallisuudentunteen varmistaminen muutoksessa
 - Tietojärjestelmien ja digitaalisten palveluiden varmistamisesta nykyisten ja uusien järjestelmien osalta
 - Palvelutason säilymisen varmistamisesta siirtymävaiheen yli
 - Hyvinvointialueiden ja kuntien välisten toimivien yhteistyömuotojen ja yhdyspintojen rakentamisesta
 - Alueiden tukemisesta skaalattavien ratkaisujen kehittämisessä ja levittämisessä
 - Alueiden asukkaiden ja muiden sidosryhmien mukaan ottamisesta

Alueita tuetaan toimeenpanossa

- Toimeenpanoa tehdään tiiviissä yhteistyössä kaikkien alueiden kanssa.
- Alueellisen toimeenpanon tiekartta on tukemassa alueiden valmistelutyötä.
- Toimeenpano on organisoitu verkostoiksi alueiden laajan osallistumisen mahdollistamiseksi.
- Alueiden tilannekuvan avulla pystytään tunnistamaan toimeenpanon riskit ja tarvittava tuki.
- Alueille myönnetään valtionavustusta voimaanpanolain mukaisten tehtävien hoitamiseksi. Uudistuksesta aiheutuu myös muutuskustannuksia, jotka korvataan eri toimijoille.
- Soteuudistus.fi –sivuilla on laaja tietopaketti toimeenpanosta ja vastauksia usein kysytyihin kysymyksiin.

Väliaikainen toimielin (Vate)

- Hyvinvointialueen kunnat, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueet, sairaanhoitopiirit, erityishuoltopiirit ja alueen pelastustoimet sopivat väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaa sen.
- Väliaikaisen toimielimen jäsenten tulee olla virkasuhteessa osapuoliin. Toimielimen johtama valmistelutoiminta rahoitetaan valtion rahoituksella.
- Väliaikainen toimielin nimetään sopimuksen mukaisesti mahdollisimman pian lain voimaantulon jälkeen, kuitenkin viimeistään 2 kk kuluttua. Jos väliaikaista toimielintä ei ole asetettu 2 kuukauden kuluessa, valtioneuvosto asettaa sen.
- Väliaikaisen toimielimen tehtävistä säädetään lailla. Vate johtaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelua ja käyttää sitä koskevaa päätösvaltaa sekä vastaa tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä aluevaltuuston toimikauden alkuun asti.
- Vate valmistelee asioita aluevaltuuston ratkaistavaksi. Se voi tehdä sopimuksia ja palkata henkilöstöä korkeintaan 31.12.2023 saakka.

Kiitos!

soteuudistus.fi

#sote #soteuudistus

Sote-uudistus